

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Rastafari
Sandra Tomášková

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Rastafari

Sandra Tomášková

Vedoucí práce:

Mgr. Kateřina Mildnerová, Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Praha, duben 2012

Obsah

1	ÚVOD	1
2	METODOLOGIE.....	4
3	TEORETICKÉ UKOTVENÍ	6
4	RASTAFARI HNUTÍ.....	9
	4.1 Socio-politické pozadí vzniku rastafariánství na Jamajce	9
	4.2 Ideologické formování rastafariánství	13
	4.3 Role Marcuse Garveyho	14
	4.4 Ras Tafari Makonenn.....	16
	4.5 Leonard Howell a Pinnacle	18
5	KOMPARACE ŽIVOTNÍHO STYLU RASTAFARIÁNA.....	19
	5.1 Medium rastafariánství - reggae	20
	5.1.1 Bob Marley – apoštol <i>reggae</i>	25
	5.2 Rituály a praktiky.....	28
	5.2.1 Kouření marihuany	29
	5.2.2 I-tal – zdravé stravování	30
	5.3 Módní styl	32
	5.3.1 Dreadlocks.....	33
	5.3.2 Dread talk	35
	5.3.3 Vlajka Etiopie.....	36
	5.3.4 Symbol vítězného lva.....	37
	5.4 Víra a vědění	38

5.4.1	Babylon versus Zion	38
5.4.2	Holy Piby.....	40
6	ZÁVĚR	43
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	45
8	RESUMÉ	48
9	PŘÍLOHY	49

1 ÚVOD

Na konci 60. let dvacátého století se na Jamajce objevil nový hudební žánr *reggae*, který postupně dobýval celý svět. Přesto, že největší sláva *reggae* 70. let již odezněla, najdeme na celé zeměkouli stále veliký počet jeho příznivců. Své obdivovatele si našlo i v české společnosti, kde se kolem něj vytvořila skupina posluchačů, která se začala vymezovat vůči majoritní společnosti typickými vnějšími znaky připisovaným *reggae*. Tyto prvky, jako je nošení *dreadů*, kouření marihuany, oblečení v barvách trikolory zlaté, červené a zelené, reprezentují nejen *reggae*, ale především náboženské hnutí rastafari, které je neodlučně s touto hudbou spojené. *Reggae* se stalo poslem hnutí a šířitelem odkazů rastafari do celého světa a trůfám si říci, že kdyby nebylo *reggae*, nenašlo by své zástupce v České republice ani samotné rastafariánství.

V předkládané práci se zabývám fenoménem rastafariánství. Zkoumaným jevem je komunita či subkultura¹, která se kolem rastafariánství v Čechách vytvořila, spolu s komunitou afrických rastafariánů, kteří žijí v Praze. Bude mě zajímat rozdíl mezi pojetím rastafari coby subkultury moderní společnosti a univerzalistického náboženského hnutí, které v práci reprezentují afričtí rastafariáni. Zaměřila jsem se na komparaci podstatných charakteristik životního stylu českých a afrických rastafariánů, které jsou v práci ukotveny pomocí klíčových symbolů rastafariánství.

Celou práci jsem rozdělila do čtyř kapitol. V následující kapitole seznámím s použitou metodologií práce. Ve třetí kapitole proti sobě postavím pojmy kontrakultura, subkultura a spirituální hnutí, které mi v práci poslouží jako výkladové modely pro porovnání postojů a názorů rastafariánů pocházejících z rozdílného geografického prostředí. Ve čtvrté

---

¹ Pojmu subkultura a komunita budu v práci používat jako synonyma.

kapitole přiblížím rastafari hnutí z pohledu historického vývoje na Jamajce a seznám s hlavními představiteli hnutí – Marcusem Garveym, Haile Selassiem a Leonardem Howellem. V páté kapitole pak za pomoci základních symbolů rastafariánství provedu komparaci postojů, názorů a životního stylu českých a afrických rastafariánů. Nejdříve vysvětlím hlavní symboly rastafari hnutí a poté uvedu konkrétní příklady porovnání obou komunit. Symboly jsem rozdělila do čtyř celků, v prvním seznámím s nositeli rastafari hnutí, za které mí informanti shodně považují *reggae* hudbu a jejího zásadního představitele Boba Marleyho. Následuje kapitola o rituálech a praktikách, kde jsem zvolila zástupce kouření marihuany a zdravý životní styl. Na příkladu nošení *dreadů* a používání specifické mluvy *Dread talk* představím i vnější znaky hnutí společné pro rastafariány. V poslední podkapitole přiblížím symboly spojené s vírou.

Tato práce je založena na terénním výzkumu, který probíhal ve městech Praha a Plzeň v období od října 2010 do dubna 2012 s pěti českými a dvěma africkými rastafariány. Výstupy z opakovaných polostrukturovaných rozhovorů jsou shrnuty ve stěžejní, páté kapitole této práce. Vyzdvihnuty jsou podstatné rozdíly nebo naopak společné přístupy k rastafariánskému způsobu života členů jak české tak africké komunity.

Považuji za důležité zmínit zde složení českých informantů. Jan Hvizdal (2010) rozděluje české rastafariány do tří skupin. Členy první skupiny nazývá přímo názvem dané subkultury, rastafariány a zařazuje sem členy komunity, kteří naplno žijí subkulturní život. Do druhé skupiny začlenil sympatizanty, kteří si ze subkultury berou určitou část filosofie a symboliky a třetí skupinu pojmenovává konzumenti. Mezi nimi se identifikují členové, kteří užívají symbolů, ale myšlenkovému pozadí rastafari hnutí nevěnují pozornost (Hvizdal 2010: 36). Použiji –li tuto koncepci, pak všechny mé české informanty zařadím do první skupiny rastafariánů. Afričtí informanti jsou rastafariáni žijící několik let v České republice.

V práci budu používat pojmy rastafariánství a hnutí rastafari. Osoby budu pojmenovávat rastafariáni a rastové.

2 METODOLOGIE

V první části bakalářské práce používám metodu textové analýzy sekundárních pramenů v českém a anglickém jazyce. Druhá část práce vychází z analýzy primárních dat získaných terénním výzkumem v komunitě rastafariánů. Při terénním výzkumu jsem postupovala metodou zúčastněného pozorování, polostrukturovaných a biografických rozhovorů. Kvalitativní polostrukturované rozhovory byly uskutečněny podle předem připraveného scénáře. Otázky byly koncipovány tak, aby umožnily rozmluvit se dotazovaným o daném tématu co nejvíce bez mého zásahu. Zasahovala jsem v případě, kdy se dotazovaní odchýlili od tématu nebo přerušili své vyprávění. K přerušení vyprávění docházelo ze strany dotazovaných i díky ztracení kontinuity pod vlivem kouření marihuany.

Terénní výzkum a opakované rozhovory² probíhaly se sedmi rastafariány³ - pěti Čechy a dvěma Afričany žijícími v České republice. Češi pocházejí z měst Plzeň, Praha a Žatec, Afričané z Ghany a Namibie⁴. Oba Afričané žijí více než dva roky v České republice. Ze skupiny sedmi lidí byla zastoupena jedna žena a šest mužů. Malé zastoupení žen v mém vzorku je dáno i tím, že v komunitě rastafariánů žijí ve větší míře muži. Věkové složení se pohybovalo v rozmezí od 23 let do 32 let. Všichni dotazovaní jsou svobodní. Vzhledem k tomu, že se setkávám v naší společnosti s názorem, že rastafariáni jsou nevzdělaní a

---

² Rozhovory probíhaly v českém a anglickém jazyce, veškeré interpretace budou v práci uváděny česky.

³ Seznam respondentů, místo a datum rozhovoru je uveden v kapitole č. 7 Seznam použité literatury a pramenů, Primární zdroje.

⁴ Pro rozlišení původu země rastafariánů budu používat v textu za přezdívkou značky CZ – Čech, NAM – Namibijec, GH – Ghanec.

nezaměstnaní „povaleči“, uvádím i status vzdělání a zaměstnání. Tři respondenti mají vysokoškolské vzdělání, dva vysokou školu studují a dva mají středoškolské vzdělání. Nikdo z nich není nezaměstnaný.

3 TEORETICKÉ UKOTVENÍ

Pro uchopení a porozumění fenoménu rastafariánství české i africké komunity představím koncepci kontrakultury, subkultury a spirituálních hnutí.

Rastafariánství jako náboženské hnutí se stalo součástí velkého náboženského oživení, které se formovalo v šedesátých letech dvacátého století. Původ tohoto vzepětí je třeba hledat v poválečném vývoji Evropy a USA. Hospodářský rozvoj nabýval na intenzitě, hrubý domácí produkt států se zněkolikanásobil, vzrostla spotřeba a budoval se blahobyt s rozsáhlou sociální péčí. Objevily se nové technologie, zesílil proces globalizace, vzrostla markantně porodnost a mládež se dostala do popředí sociálních, politických a ekonomických oblastí. Nová generace mládeže měla dostupné vzdělání i materiální zabezpečení. Protipólem tohoto blahobytu se stala studená válka sovětského komunismu proti americkému kapitalismu, válka v Koreji, válka ve Vietnamu, konec Pražského jara, rasismus, mccarthyismus⁵ v USA a orientace se na život jedince zaměřeného na spotřebu. Tyto události přispěly k revoluci, která v šedesátých letech následovala. Došlo ke krizi klasického náboženství – křesťanství, na jejíž základech byla zbudována celá euroamerická civilizace, a která s sebou nesla politické, sociální a kulturní důsledky. Náboženství jako taková již nebyla schopna přinést smysluplný výklad individuální i celospolečenské existence a člověk se zaměřil na hledání alternativy, která by mu přinesla autentičtější náboženskou zkušenost nezatíženou dogmatem a svázaností s církví. S postupným procesem individualismu dochází také k privatizaci náboženství, kdy dochází k oddělení osobní religiozity od oficiálního náboženství, jehož důležitost ve společnosti upadá. Podstatnou hodnotou života se stala víra ve vnitřní

---

⁵ Směr ve vnitřní politice USA v 50. letech 20. století pojmenovaný podle senátora J.R. McCarthyho. Jedná se o antikomunistickou politiku, která spočívala v boji proti údajné komunistické podvratné činnosti v USA.

vůli, odpor k elitám a organizacím, které na člověka pohlížejí jako na masový produkt trhu (Lužný 1997: 29 - 35).

V kontextu představených událostí se začala formovat jednak tzv. kontrakultura a také spirituální hnutí. „**Kontrakultura** je proud, ve kterém jde o programové odmítnutí některých vzorců chování dominantní kultury a o snahu hledat alternativu vůči těmto vzorcům“ (Lužný 1997: 35). „Kontrakultura šedesátých let 20.století se snaží o zrušení utlačujících forem kontroly a konzumu. V konzumu spatřuje novou, vysoce efektivní formu kontroly. Důležitým znakem kontrakultury je hledání alternativy, můžeme říci, že kontrakultura je anarchistická, hledá prostor, ve kterém by byla možná svobodná činnost jedinců bez předchozího omezování programem. Klíčovou hodnotu má autenticita“ (Lužný 1997: 37).

Mezi další specifika kontrakultury patří tvrzení, že opravdově se dá žít pouze mimo rámec formálních mocenských kultur společnosti. Kontrakultura odmítá jakékoli hranice a omezení, čímž bojuje proti omezujícímu řádu a klasifikaci, jako je třídění podle rasy, třídy, pohlaví a vyznání. Dalším podstatným rysem je zdůraznění čistoty a opravdovosti života, které v sobě nese zájem o životní prostředí, čisté potraviny a preferenci přírodních materiálů (Lužný 1997: 37-38).

Spolu s obrodou náboženských hnutí a vznikem kontrakultury se v 60. letech 20. století objevují **spirituální hnutí**, která nevytvářejí náboženské organizace, ale zdůrazňují individuální spiritualitu a individuální náboženské techniky. Spiritualita se stává hlubokou osobní záležitostí, vlastní volbou, která souvisí se smyslem života a je přístupná každému člověku všech vyznání i kultur (Martínek 2006). Vladimír Smékal (2002) uvádí, že mezi mladými lidmi narůstá zájem o spiritualitu a příčinu spatřuje v potřebě vyvažovat stupňující se výkonovou a na vnější svět obrácenou orientaci lidského života. Spiritualita je pěstování citlivosti k duchovním hodnotám, týká se hledání naplněného a autentického duchovního života a zahrnuje celou zkušenost života založenou na poznání, co to znamená žít duchovním životem. Pro dnešního člověka

znamená duchovní život jednat s vědomím zodpovědnosti za svět, sebe a být zde pro druhé. Člověk by měl vnášet do života něco, co zvyšuje hodnotu bytí. Dochází k privatizaci náboženství, individualizaci a „*pojem spirituality v sobě nese převážně autenticitu, spontaneitu, toleranci a prožitkovou plnost*“ (Říčan 2002: 43).

Kolem proudu kontrakultury a spirituálního hnutí se vymezují společenství, která můžeme označit jako subkultury. „**Subkulturu tvoří skupiny lidí, kteří sdílejí zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s dominantní nebo mainstreamovou společností, a které nabízejí mapy významů, díky nimž je svět pro členy subkultury srozumitelný**“ (Barker 2006:185). Subkultury vznikají na základě vyjádření určitých postojů jejích členů a určitou roli zde hraje i vyjádření se většinové společnosti k dané subkultuře. Zakládajícím prvkem jednotlivých subkultur jsou hodnoty, normy, způsoby chování a porozumění, které vyznává určitá komunita jedinců (Fine, Kleinman 1979: 6-7). Subkultura moderní společnosti supluje roli náboženství tradičních společností. „*Zatímco v tradičním společenství bylo náboženství jedním z klíčových sociálních faktorů, postupovalo celým životem jedince i celého společenství, v moderní společnosti tuto úlohu náboženství pozbývá a mění se v druhotný sociální činitel, jehož funkce přebírají jiné sociální subsystémy. Z náboženství se stává soukromá záležitost trávení volného času*“ (Lužný 1999: 137).

Hnutí rastafari je součástí nové spirituality, tedy oživení zájmu o duchovní život. V současné době vykazuje podobně jako například dříve *underground* či *punk* prvky kontrakultury bojující proti *mainstreamu*. Subkultura rastafariánství je orientována především kolem média hudby *reggae*. V České republice se subkultura kolem rastafariánství začala formovat v 80. letech dvacátého století, kdy vznikly jedny z prvních českých *reggae* skupin, Švihadlo a Babalet. Po politickém převratu v roce 1989 se zahraniční *reggae* hudba rozšířila i mezi české posluchače. Zájem o *reggae* nadále roste a spolu s ním i povědomí o hnutí rastafari.

4 RASTAFARI HNUTÍ

Rastafariánství je politicko-náboženské hnutí vycházející z křesťanského a židovského náboženství. Vzniklo na Jamajce ve 30. letech 20. století. Mezi inspiračními zdroji tohoto hnutí převažuje tradiční náboženská víra Jamajčanů spojená s postoji převzatými ze Starého zákona. Název hnutí je odvozen od jména Ras Tafari Makonnen, jímž byl označován budoucí etiopský panovník Haile Selassie⁶ považovaný některými rastafariány za ztělesnění Boha na zemi (Lužný 1997: 54).

Nejedná se o náboženství jako takové, spíše o myšlenkový proud, který odmítá formální strukturu a je založený na svobodě, volnosti a zejména na tolerantním přístupu. Rastafariáni neuznávají dogmatickou doktrínu, na které stojí většina monoteistických náboženství, a odmítají formální hierarchickou strukturu.

Rastafariány spojují tři základní prvky: 1. společná víra v černého boha Jah, 2. rituály a praktiky, jako je bubnování *naybingi* a kouření marihuany a 3. nošení *dreadů*, barevného oblečení v barvách zlaté, červené a zelené, to vše doplněné o vlastní slangovou mluvu *Dread talk* neboli *Patwa*⁷ (Savishinsky1994: 20-21).

4.1 Socio-politické pozadí vzniku rastafariánství na Jamajce

Kořeny nových projevů religiozity Afroameričanů je nutno hledat v období otroctví a rasové nerovnosti. V té době docházelo k míšení původních afrických věr s křesťanstvím a náboženství se stávalo

---

⁶ Haile Selassie žil v letech 1892 – 1975, je mu věnována samostatná kapitola 4.4.

⁷ Patwa je speciální jazyk nebo dialekt, sestávající z mixu obdoby jamajské kreolštiny a anglického jazyka, vytvořený rastafariány k vyjádření jejich vysokého a hlubokého povědomí o síle mluveného slova a pravosti přírody (Savishinsky1994:21).

nástrojem sociálního protestu a hledání nové kulturní identity. Rastafariáni věří, že etiopský vladař Haile Selassie je žijící Bůh, který chce, aby se Afričané, kteří jsou rasově nadřazení Euroameričanům, vrátili zpět do své domoviny Etiopie (Lužný 1997: 28-29).

Počátky rastafari hnutí lze sledovat již v době, kdy byli odváženi otroci z Afriky do Nového Světa. Více než deset milionů Afričanů bylo převezeno přes Atlantik do Ameriky během 16. – 19. století. Nejprve byli vytrženi ze svých domovů v západní Africe, z oblasti Senegambie, Guineje, Zlatonosného Pobřeží (dnešní Ghana) a Otročího pobřeží (dnešní Togo, Benin), s přibývajícím poptávkou po otrocích se Evropané zaměřili i na další části Afriky (Chevannes 1994: 2). Afričané ztratili přímý kontakt se svou kulturou a náboženstvím, ztratili domov a začal se v nich formovat silný pocit vykořeněnosti a nenávisti k bělochům.

Jamajka

Jamajka je třetím největším ostrovem Velkých Antil a za svůj název vděčí nejstarším známým obyvatelům ostrova, dnes zcela vyhubeným *Arawakům*⁸. Ti nazvali svou zemi, kterou osídlili kolem roku 700 n.l., *Xaymaca*⁹ (Halama 2008: 11). Kryštof Kolumbus přistál na Jamajce v roce 1494 a první jeho setkání s *Arawaky* bylo poznamenáno brutalitou (Foehr 2000: 131). Nastoupila nadvláda Španělů. Kolonizátoři se zaměřili zpočátku na hledání zlata, při kterém zahynuly tisíce *Arawaků* a během osmdesáti let došlo k jejich vyhubení. V 17. století převzala kolonizátorskou nadvládu nad Jamajkou Anglie. Ta využila zemědělského

---

⁸ Arawakové jsou obecným názvem pro velkou etnickou skupinu indiánů Jižní Ameriky. Jde o skupinu vzájemně příbuzných etnik hovořících jazyky arawacké jazykové skupiny. Patří k nim například Paresíové, Mochové, Goachirové, Taínové, Ašáninkové, Apuriňové, vlastní Aravakové.

⁹ Přeloženo znamená Země pramenů.

potenciálu Jamajky a učinila z ní významného dovozce cukrové třtiny. K práci na plantážích potřebovali kolonizátoři pracovní sílu, kterou našli v otrocích.

Mezi Afrikou, Amerikou a Evropou se vytvořil tzv. zlatý trojúhelník, který přinášel všem spolupodílejícím nebývalé zisky. Afričtí panovníci prodali otroky do Ameriky, otroci v Americe vyrobili zboží a to bylo dovezeno do Evropy. Z výnosů za zboží Evropané nakoupili zboží, které pak prodali africkým panovníkům (Halama 2008: 14).

Na Jamajku přivezli kolonizátoři kolem sedmi set tisíc afrických otroků (Chevannes 1994: 2). Afričané si s sebou na nový ostrov vzali také své původní zvyky a kulturu. Během jedné generace Afričané opustili svoji kulturu, setkali se poprvé s Biblí a přijali křesťanství.

Jen část Afričanů si ponechala svá náboženství. Na Jamajce to bylo náboženství ghanského původu *obeah*¹⁰ a *myal*¹¹ (Barrett 1997), které navazovalo na běžné africké víry, jako je například víra v čarodějnictví, léčitelství a kultu předků. *Obeah* byl druh čarodějnictví vykonávaný *obeahmanem*, který manipuloval se symboly, aby ublížil své oběti. *Obeahman* se mohl zmocnit dítěte nebo stínu člověka. Stín byl duchovní součástí člověka a s jeho ztrátou mohl člověk přijít o svoji identitu a stát se „bezduchou“ bytostí. *Myal* charakterizoval schopnost vstřebávat myšlení svého okolí (Chevannes 1994). Obě náboženství měla animistický charakter a praktikovala magii. Na Jamajce se stala symbolem revolučního hnutí a vzpoury proti kolonialismu.

Koncem 18. století se na Jamajce objevilo spolu s americkými kolonisty hnutí *Native Babtists* (Chevannes 1998). V 19. století se

---

¹⁰ Etymologický původ slova *obeah* je v ašantském slově „oba“ – dítě a „yi“ – vzít (Barrett 1997).

¹¹ Etymologický původ slova *myal* není znám (Chevannes 1998).

rozpoutala *Baptistická válka*, která vyústila popravou čtrnácti kolonistů. Otroci byli vyzváni k ukončení války a Britové slíbili otrokům svobodu. Slib nedodrželi a popravili čtyři sta otroků. Situace v zemi již nebyla udržitelná a v roce 1834 došlo ke zrušení otroctví.

Touha po vlastní identitě však se zrušením otroctví pro Afričany neuhaslá. Entuziasmus ze získané svobody vystřídalo zklamání z nelepšení se životních podmínek pod koloniální nadvládou. U Afričanů rostla touha po svobodě a vlastním náboženství.

V polovině 19. století zasáhlo Jamajku náboženské obrození *Great Revival*, které svým důrazem na animistické prvky a synkrezí s křesťanstvím navazovalo na předešlá náboženství *obeah a myal*. Z obrození vznikla nová náboženská hnutí *Pukumina*¹² a *Sión*¹³. Stoupenci těchto hnutí vycházeli z křesťanství a uctívali trojjediného Boha. Významnou roli v jejich životě zastával vztah k přírodě, kterou považovali za posvátnou a jejím poznáním by mohli získat sílu k ovládnutí světa živých i duchů. Z biblického příběhu Adama a Evy vyvozovali vztah k ženě. Žena představovala pro muže nebezpečí zároveň měla sloužit k mužovu potěšení. Nejdůležitější roli ženy připisovali roli matky. Pokud se žena stala matkou, mohlo se jí dostat i určité úcty ve společnosti.

Great Revival svým působením připravil pole pro *Rastafariánství* a můžeme ho považovat za jeho předchůdce (Chevannes 1998).

---

¹² Pukumina je afro-křesťanské hnutí, které vzniklo na Jamajce roku 1861 a nese v sobě prvky myalu a křesťanství (Chevannes 1994).

¹³ Sión je afro-křesťanské hnutí, které vzniklo na Jamajce roku 1860 a nese v sobě prvky myalu a křesťanství (Chevannes 1994).

4.2 Ideologické formování rastafariánství

Po zrušení otroctví pokračovalo koloniální rozdělení jamajské společnosti a sociální situace byla i nadále neuspokojivá. V Severní Americe se na konci 19. století objevily první snahy o zlepšení situace afroamerického obyvatelstva (Halama 2008: 23). Zasloužil se o to William Du Bois, zakladatel a představitel Národního sdružení pro povznesení barevného obyvatelstva (NACCP). Organizace si kladla za cíl obrodu afroamerického obyvatelstva. Protagonisté hnutí se snažili probudit v Afroameričanech hrdost na své kořeny. Afroameričané se začali identifikovat za potomky starých Etiopanů a probouzela se v nich víra, že civilizace vznikla v Africe. Rostla v nich touha po návratu do své vlasti. Symbolem ideálního domova se stala Etiopie a víra v repatriaci otroků do Afriky nabývala na síle. Skutečným tvůrcem myšlenky *Back to Africa!* byl Marcus Garvey (Halama 2008: 24).

4.3 Role Marcuse Garveyho

Marcus Garvey, zakladatel Universal Negro Improvement and Conservation Association (UNIA), společnosti Black Star Line, průkopník hnutí *Back to Afrika!* a obhájce svobody černochoů, podporoval vznik velké a silné africké říše pro Afričany. Byl přesvědčen, že osvobození a posílení Afričanů je možné prostřednictvím vzdělávání. „*Vzdělání je médium, díky němuž jsou lidé připraveni na vytvoření své vlastní civilizace, rozvoj a slávu vlastní rasy.*“¹⁴ (Jacques-Garvey 2009: 7).

Marcus Mosiah Garvey¹⁵ se narodil 17. srpna 1887 na Jamajce Marcusovi a Sarah Garveyovým. Velkým vzorem pro něj byl D. Robert Love¹⁶, který na Jamajce prosazoval zrovnoprávnění svobodných Afroameričanů a navrácení „Afriky Afričanům“ (Foehr 2008:152). Garvey se vyučil tiskařem. V roce 1908 se účastnil tiskařské stávky a pro tuto aktivitu byl propuštěn. Nechal se najmout na plavbu lodí po Západní Indii, Americe a západní Evropě. Hledal místo, kam by se Afroameričané mohli navrátit a za zemi nepodrobenou a skutečnou říši černého lidu našel Etiopii.

V roce 1914 se vrátil zpět na Jamajku a založil organizaci UNIA, jejímž cílem bylo *Vytvoření celosvětového bratrství mezi příslušníky černé rasy, zvyšování hrdosti na příslušnost k této rase, ale i upevnění síly nezávislých černošských států Afriky* (Halama 2008: 25). Organizace rovněž usilovala o vytvoření rovnocenného vzdělávacího systému pro

---

¹⁴ „Education is the medium by which a people are prepared for the creation of their own particular civilization, and the advancement and glory of their own race.“ Z anglického originálu přeloženo autorkou.

¹⁵ Viz příloha č.1.

¹⁶ Zakladatel časopisu Jamaica Advocate, propagátor panafrické jednoty, antikoloniální ideje a rasového uvědomění (Foehr 2008:152).

jamajské Afroameričany. Myšlenky a cíle UNIA šířil Garvey i do Spojených států Amerických, kde brzy ideu sdílelo mnoho Afroameričanů¹⁷. Vznikaly další organizace s posláním utužovat a budovat jednotu „černé rasy“. Garvey usiloval o sjednocení všech černochoů a aby se tak mohlo stát, založil lodní společnost *Black Star Line*, která měla dopravit Afroameričany zpět do Afriky. Společnost však v roce 1922 zkrachovala, Garvey byl obviněn z daňového podvodu a uvězněn. Po propuštění se odstěhoval do Velké Británie, kde v roce 1940 zemřel.

Za hlavní cíl si Garvey stanovil repatriaci černochoů africké diaspory a vytvoření silného a mocného černošského národa v Africe. Je nutné poznamenat, že z pohledu rasy byl Garvey přívržencem spíše segregace než integrace, což dokládá jeho propagace v oddělování bělochů a černochoů, odmítání smíšených manželství, víra v čistotu rasy a zastání principu Afrika Afričanům. On sám se hlásil ke křesťanství a věřil v *černou verzi křesťanství* (Dagnini 2008: 200).

Pro Afroameričany z nejhudších oblastí Jamajky bylo Garveyho učení složité, často mu nerozuměli a bylo vzdálené jejich každodenním problémům. Garvey se hlásil k intelektuální střední třídě, zatímco první rastafariáni vzešli z jamajské afroamerické spodiny. Možná i proto nesympatizoval s rastafariánstvím, dokonce rastafariány pohrdal (Chevannes 1994: 109). Přesto k němu rastafariáni vzhlíželi jako k prorokovi, který vyřkl proroctví, na kterém je postaveno rastafariánství: *„Pohledte k Africe, kde černý král bude korunován, protože den vysvobození je blízko!“* (Halama 2008: 27).

---

¹⁷ V roce 1919 měla UNIA a její odnož dva miliony členů, v roce 1920 se rozrostla na pět milionů (Halama 2008:25).

Rastafariánství jako takové bylo za doby Garveye v zárodku a posilujícím momentem se stala korunovace nového etiopského císaře Ras Tafari Makonenna.

4.4 Ras Tafari Makonenn

Ras Tafari Makonenn¹⁸ byl korunován 2. listopadu 1930 císařem Etiopie a přijal titul Negusa Nagast¹⁹ a křestní jméno Haile Selassie. Jeho úplný titul zněl: císař Haile Selassie I., síla svaté Trojice, 225. císař šalamounské dynastie, zvolený Bohem, Pán pánů, Král králů, Vítězný lev kmene Juda (Foehr 2008: 175). Některé z těchto titulů jsou v Bibli přisuzována mesiáši. Ve Zjevení 5:5 se píše: *„Hle zvítězil lev z pokolení Judova, potomek Davidův; on otevře tu knihu sedmkrát zapečetěnou.“* A dále ve Zjevení 19:16: *„Na plášti a na boku má napsáno jméno: Král králů a Pán pánů.“* Rastafariáni věří, že přišel nový mesiáš a proroctví Marcuse Garveyho bylo naplněno.

Rastafariáni považují Haile Selassieho za vtělení Ježíše Krista, který se znovu vrátil na zem, aby vysvobodil Afričany od útlaku a područí. Pro rastafariány představuje Haile Selassie svatou osobu, inkarnaci Boha Jah²⁰. *Jah je chápán jako starozákonní trojjediný Bůh, Jah jako stvořitel, který se dal poznat skrze svou inkarnaci v Jahu Rastafarim, a duch Jaha, který sídlí v člověku a udržuje jej trvale v sakrální oblasti Jaha a pomáhá odhalit božský díl rastafariánovy osoby* (Halama 2008: 41). Rastafariáni chápou Jaha jako boha stvořitele, který si vyvolil svůj africký lid a přišel ho spasit a vysvobodit od utlačování a zla.

---

¹⁸ Od jména Ras Tafari se odvozuje samotný název hnutí rastafari, vzniklo spojením titulu Ras a křestního jména Tafari.

¹⁹ Král králů (Foehr 2008:174).

²⁰ Etymologie slova vychází ze slov Jehova, Jahve.

Tarafi Makonenn se narodil 23. července 1892 v provincii Harrar jako syn Menelika II Rase Makonenna. Zahájil mnoho reforem, které vedly k rozkvětu země, podporoval rozvoj tisku a literatury. Za doby jeho vlády omezoval moc aristokracie, cestoval po Evropě a snažil se být populárním u mladé generace. Z této doby se největším úspěchem stalo přijetí Etiopie do Společenství národů roku 1923 a zrušení otroctví v Etiopii roku 1924 (Halama 2008: 33).

Etiopie byla napadena 3. října 1935 italským okupačním vojskem, které bojovalo proti etiopským jednotkám ve snaze obsadit území. 9. dubna 1936 vyhráli Italové klíčovou bitvu u jezera Ashangi a 5. května obsadili hlavní město Addis Abebu. Král Selassie byl donucen odejít do exilu. Zpět do své země se vrátil v roce 1941 a ihned poté navázal na své předchozí reformy.

Za jednu z nejvýznamnějších historických událostí v dějinách rastafari hnutí považují rastové oficiální návštěvu Haile Selassieho na Jamajce v dubnu 1966. Rastafariáni přivítali svého mesiáše velmi vřele a Selassie Jamajským rastafariánům, kteří se chtěli vrátit do Afriky, věnoval pozemek na Shashamane²¹, kde žije komunita ortodoxních rastafariánů dodnes.

Hladomor v zemi, vzrůstající nezaměstnanost a politická stagnace země se podepsali na Selassieho svržení v roce 1974. V roce 1975 Selassie zemřel ve svém paláci. Jeho smrt je opředena několika mýty, rastafariáni věří, že jeho tělo nikdy nebylo nalezeno.

---

²¹ Území v Etiopii, 260 mil od Addis Abeba.

4.5 Leonard Howell a Pinnacle

Jedním z prvních, kdo si povšiml podobnosti mezi mesiášem a Hailem Selassiem byl jamajský pouliční kazatel Leonard Howell²². Začal hlásat božský původ Haile Selassieho a v roce 1932 vystoupil s tímto názorem veřejně a je právem považován za zakladatele rastafariánství.

Kolem Howella se vytvořila skupina následovníků a všichni se odstěhovali do St.Thomas, kde vytvořili komunitu rastafariánů. Později založil Howell poblíž Spanish Townu osadu Pinnacle²³. Jeho následovníci byli převážně bezdomovci a zneuznaní váleční veteráni, sběrači cukrové třtiny, drobní farmáři a ženy. Komunita nežila v izolaci, děti chodily do školy do blízké vesnice a „howellité“, jak se jim začalo říkat, zde nakupovali potraviny (Foehr 2008: 35).

V osadě hojně pěstovali marihuanu, jejíž prodej zajišťoval komunitě hlavní zdroj příjmu. Howell ji prodával až do hlavního města Kingstownu. Sousedé osady Pinnacle si stěžovali na osadníky, nelíbil se jim jejich odmítavý postoj proti kapitalistickému systému, vládě, justici a placení daní. Vše vyústilo v útoky policistů na osadu. Nejtěžší a nejničivější přišel v roce 1954, kdy byla zatčena většina komunity, vytrháno na 180 000 keříků marihuany a odsouzeno sto deset osob. Pinnacle byl zničen a rastové se odstěhovali zpět do Kingstownu (Foehr 2008: 38).

---

²² Leonard Percival Howell (1898 – 1981)

²³ Viz příloha č. 2.

5 KOMPARACE ŽIVOTNÍHO STYLU RASTAFARIÁNA

Cílem této kapitoly je komparace postojů a názorů dvou skupin rastafariánů – Afričanů a Čechů. Zaměřím se na prostředky šíření rastafari hnutí a jeho doprovodné formy kulturního projevu v českém prostředí a subkultury a porovnáám je s původními aspekty náboženského hnutí reprezentované africkými rastafariány.

Způsoby šíření a prostředky k získání popularity rastafariánství jako subkultury a náboženského hnutí jsem ve své práci rozdělila do čtyř základních skupin. Prvním z medií šíření rastafariánství, na kterém se shoduje většina respondentů, je *reggae* hudba a její hlavní představitel Bob Marley. Druhou skupinu tvoří rituály a praktiky spojené s hnutím rastafari a třetí módní prvky reprezentující hnutí. Ve čtvrté skupině se zaměřím na symboly odvolávající se na náboženské aspekty rastafari hnutí. V následujících kapitolách prozkoumám jednotlivé skupiny zvlášť, seznámím s charakteristikou symbolu reprezentující danou skupinu a poté přiblížím postoj českých a afrických rastafariánů k danému symbolu a vydefinuji společné a rozdílné rysy obou komunit.

Rastafariánské symboly

Rastafariánství jako náboženské hnutí se charakterizuje svými hodnotami, normami a způsoby chování, které jsou pro tuto komunitu jedinečné. Mezi nejmarkantnější aspekty hnutí patří sdílení specifických symbolů. Identifikací se s klíčovými symboly hnutí, ale zároveň i subkultury, vyjadřují rastafariáni svoji příslušnost ke skupině.

Původní rastafariánské symboly vznikly v odlišném historickém a sociálním kontextu. S popularizací rastafariánství dochází k přepisu původního významu symbolů. Tranzice symbolu z původního do českého prostředí se vyznačuje obtížným ztotožněním se s původním významem z důvodu rozdílného sociálně-politického kontextu uživatele daného symbolu, nepochopením náboženského významu symbolu, či neznalostí hlubšího významu symbolu. Tranzice v sobě nese pozitivní i negativní

stránky. Pozitivem zůstává možnost lépe pochopit a uchopit symboly vzdálené sociálnímu a historickému kontextu, negativní stránkou je konzumace a komodifikace symbolů objektů rastafariánství bez hlubšího významu (Hvízda 2010:48-49).

5.1 Medium rastafariánství - reggae

Hodnoty a symboly rastafariánství a *reggae* se dnes tak prolínají, že jsou často považovány za jeden celek. V *reggae* hudbě vyjadřují rastafariáni jejich naděje, názory, frustrace a zklamání. Je to způsob, jakým komunikují se světem a informují a vzdělávají ostatní o způsobu jejich života. Jak uvádí Leonard Barrett (1997), *reggae* slouží jako médium a sociální ventil, jehož prostřednictvím utlačovaní lidé vyjadřují svoji nespokojenost.

Reggae vzniklo v 60. letech na Jamajce. Je založena na klasickém houpavém rytmu a důležitou roli hraje basová kytara. Klasické *reggae* se vyvinulo bezprostředně poté, co do něj pronikla jamajská náboženská ideologie rastafariánství a její obřadní náboženské bubnování *burra*. „*Reggae v sobě zrcadlí kontradikční vztah mezi relaxovanou melodií a obsahem, který je zpravidla ostře politický nebo naopak propaguje určité specifické vlastnosti rastafariánské víry*“ (Vlček 1978: 52).

Pátráme-li po zárodcích jamajské hudební revoluce 60. let, musíme se zastavit u jamajského folkového hudebního stylu *mento*²⁴. *Mento* hudebníci převzali ve 30. letech roli pouličních zpěváků a v textech svých písní reagovali na sociální témata, jako byly stávky a problém nezaměstnanosti. Ve 40. letech se *mento* hudba rozšířila mezi mládež střední vrstvy, a protože mládež toužila převážně po zábavě, z textů

---

²⁴ jamajský folkový hudební styl, který zahrnuje prvky bendžo, kytaru, housle, bambusový saxofon, klarinet či píšťaly doplněné o ruční bubínky a *rhumba box*.

vymizela politická témata. Následovalo období hudebních stylů *rythm and blues*, *ska* a *rocksteady* (Neuman 2005). Samotné *reggae*²⁵ se objevuje až kolem roku 1968.

Primární cíl *reggae* spatřují rastafariáni v šíření informací, vědění a povědomí o utrpení Afroameričanů a chudých lidí. Tím, že texty oslavují humanistický zájem o lidské bytosti, je srozumitelné pro velkou část lidstva a dostává se mu širokého mezinárodního ohlasu. Na Jamajce a v dalších bývalých koloniích pomohly texty *reggae* Afroameričanům utvářet jejich vlastní identitu. Znovunalezení identity, sebeúcty a vyslovení myšlenky nároku na vlastní místo na zemi můžeme považovat za radikální ideu a revoluční prvek *reggae*. Dalším posláním *reggae* textů je upozornit na společenské a politické nerovnosti. Myšlenky v nich obsažené vyzývají k jednotě porobených lidí na celém světě a k „pacifickému“ boji proti útlaku skrze lásku, mír a bratrství. Důležitý podíl v *reggae* hudbě má také spiritualita (Foehr 2008: 125-132).

Hudba hraje svoji důležitou roli nejen v šíření rasta kultury mezi širší obecnost, ale i při udržování kontaktů v rámci celé komunity. Hudební akce *raggae* typů koncertů a festivalů jsou místem setkávání rastafariánů.

„*Potkáváme se na koncertech v Lucerně, na festivalech jako Žízníkov*²⁶. *Ve větší skupině se potkáváme tak třikrát za rok*“ (Mr3ska CZ)²⁷.

---

²⁵ Navazujícími a příbuznými styly jsou *ska*, *dancehall*, *ragga*, *dub*.

²⁶ Hudební festival *RealBeat / Reggae Ethnic Session* konaný v Žízníkově u České Lípy.

²⁷ Osobní interview Praha duben, 2011.

Někteří z českých rastafariánů se festivalům vyhýbají, vidí v nich produkt konzumu²⁸ a kritizují vývoj festivalové scény. Na festival přijíždějí dle jejich slov posluchači, kteří sem nemíří za hudbou, ale za kulturním zážitkem spojeným s množstvím alkoholu a agrese.

V posledních letech sílí také význam virtuálního světa Internetu, jehož prostřednictvím rastafariáni mezi sebou často komunikují. Čeští rastafariáni mají tak možnost diskutovat s rastafariány celého světa a získávat další impulsy a podněty pro šíření „rasta message“ v české společnosti. Na internetových fórech si jak čeští tak afričtí rastafariáni vzájemně vyměňují informace o proběhlých hudebních akcích, diskutují o hudbě a sdílí hudební novinky vydané po celém světě. Bylo založeno několik rastafariánských portálů, kde rastové informují o rastafari hnutí, jeho historii, symbolech, kultuře.

„Poslouchal jsem reggae a začalo mě zajímat, o čem ty texty jsou. No a pak jsem založil web. Lidi to zajímalo a píšu už devět let. Na stránky chodí denně sto, sto dvacet lidí, zaregistrovaných je devět set. Víme o sobě“ (Mr3ska CZ)²⁹.

„Pro mě zásadním inspirátorem k rastafariánství jsou reggae muzikanti. Oslovilo mě poselství, texty hudby...., ta hudba člověka votevře a ta message proudí do člověka jako do votevřenejch vrat“ (Jahtecy CZ)³⁰.

---

²⁸ O konzumním životním stylu lze hovořit v těch případech, kde spotřeba již není prostředkem, ale cílem života. Hlavní hodnotou konzumního životního stylu je tedy konzum, jenž se stává hlavní náplní života a poznamenává všechny jeho oblasti. Jednotlivec v tomto případě preferuje potřeby, které lze naplňovat zbožím, zatímco se na úroveň zboží dostávají i hodnoty a potřeby, jež byly dříve nekonzumní, včetně mezilidských vztahů (Duffková 2007).

²⁹ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

³⁰ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

Internet slouží i jako medium vzdělávání o rastafari. Na internetu stahují čeští rastové články o rastafari hnutí, překládají je do češtiny a uveřejňují na svých webových stránkách. Virtuální svět napomáhá jak českým tak africkým rastafariánům být v kontaktu s rasty celého světa.

„Na internetu hledám všechno možný o rastafariánství. Sháním ale i knížky ze zahraničí“ (Mr3ska CZ)³¹.

„Setkáváme se hlavně díky internetu, třeba 95% se známe virtuálně“ (Misha CZ)³².

Dalším specifickým rysem rastafariánství, jehož inspiraci můžeme hledat i v hudebním světě, je používání přezdívek.

„Přezdívky jsou mezi muzikanty i mezi rasty dost běžnou věcí, natož pak v kombinaci rasta a hudebník“ (Jahtecy CZ)³³.

Rastafariáni v hojné míře používají přezdívky, pod kterými vystupují v rámci komunity, ale i na veřejnosti. Přezdívky vznikají někdy zkomolením jména či příjmení, častěji však spojením jména s bohem Jah nebo inspirací v ostatních rastafariánských symbolech. Aktivní členové si vybírají přezdívky z duchovních důvodů, proto přezdívky nějakým způsobem na Boha odkazují. Někteří členové si přezdívku vybrali ještě jako lidé mimo scénu a její výběr spočíval ve zvukomalebnosti bez dalšího hlubšího významu.

Přezdívky si dávají jak čeští, tak afričtí rastafariáni. Obě skupiny se mezi sebou navzájem nazývají bratři a sestry.

---

³¹ Osobní interview Praha duben, 2011.

³² Osobní interview Plzeň duben, 2011.

³³ Osobní interview Žatec březen, 2012.

„Někdy *nick* [nick slang. z angl. nickname znamená přezdívka – pozn. aut] nějak referuje k životu, podobě, činnosti, bydlišti - jako například u mě. Žatec, město mé, v rasta podobě by to byl Jahtec, v tom Jah je i Bůh, což mi přišlo i vtipný a hlavně automaticky dvojsmyslný, čili Jahtecy rovná se žatecký. Promítlo se to i do názvu kapely, mého pořadu na rádiu.... Důležitý pro mě je, že to jméno doslova "spadlo z nebe", nějakou dobu jsme se snažili vymyslet název pro kapelu, ale, jak to tak chodí, byla to samá křeč. Nu, a jednou, aniž bych o to usiloval, se prostě v hlavě objevil Jahtec a hned na to Jammin Job - no, není tohle znamení *shûry*?“ (Jahtecy CZ)³⁴.

Další z českých rastafariánů vystudoval vysokou školu, je inženýr a jeho přezdívka je také dvojsmyslná. Přezdívá si InJah, což v sobě obsahuje Boha Jah a zároveň zkomoleninu jeho titulu „*inža*“. Africký rastafarián Jahdone má svůj *nick* spojený s Bohem, z angl. „Bůh udělal“.

Používání přezdívek vychází částečně z tradice, kdy křestní jméno dostává člověk od rodičů, ale jeho skutečné jméno je už dávno "někde" napsáno. Mnozí Jamajčani často ani nevědí, komu a kdy se přesně narodili, takže *nicky* částečně suplují jejich příjmení. Můžeme sledovat i paralelu vycházející z tradice přírodních národů, kde přezdívka nějakým způsobem vyjadřuje daného člověka, většinou lépe, než oficiální jméno. Přezdívkou rastové vyjadřují i určitý odklon od byrokratické společnosti. Jak výstižně poznamenal jeden z respondentů: "*úřední jméno*" může být některými vnímáno jako další dráp, který do nás Babylon zaryl a drží nás za něj“ (Jahtecy CZ)³⁵.

---

³⁴ Osobní interview Praha březen, 2012.

³⁵ Osobní interview Praha březen, 2012.

5.1.1 Bob Marley – apoštol *reggae*

Bob Marley, jamajský zpěvák, skladatel, textař a kytarista je největší ikonou *reggae* hudby. Spojil houpavý a pomalý rytmus s revolučním voláním po spravedlnosti a svobodě. Díky němu a šíření *reggae* v celosvětovém měřítku se rastafariánství dostalo do podvědomí více lidí.

Původním jménem Robert Nesta Marley se narodil 6. února 1945 v Nine Mile, Svaté Anně na Jamajce. V šesti letech se odstěhoval s otcem do hlavního města Kingstownu, o rok později se s matkou vrátil do rodné Saint Ann. Po otcově smrti v roce 1955 se Marleyho matka přemístila zpět do Kingstownu za účelem vydělat peníze pro lepší živobytí a Marley ji dva roky nato následoval.

Společně se svým nejlepším přítelem Nevillem Livingstonem „*Bunnym*“ začal v roce 1960 navštěvovat hodiny zpěvu u Joea Higgse. Ten k nim přidal do tria Petera McIntoshe a vznikla tak kapela The Wailing Wailers. Skupina vydala první singl s názvem *Simmer Down*, který jí přinesl značný úspěch na Jamajce. Skupina pokračovala v úspěšném vydávání singlů a na konci roku 1965 bylo již jasné, že přirozeným předákem kapely se stal Marley. Od roku 1965 začala kapela užívat jména Wailers.

V roce 1966 se Marley oženil s Ritou Andersonovou. Přestěhoval se do Spojených států do Wilmingtonu, kde vyzkoušel několik pracovních míst během sedmi měsíců, aby vydělal peníze potřebné pro založení svého vlastního jamajského vydavatelství. To se mu podařilo a pod vlajkou svého vydavatelství Wailin Soul vydali Wailers řadu singlů.

„Wailers se stali první jamajskou hudební skupinou, ve které členové nosili dready, neholili se a nestříhali si vlasy, drželi I-tal dietu, kouřili marihuanu a začlenili rastafariánství do textů svých písní.“ (Moskowitz 2007:15).

V roce 1972 vydali Wailers album *Catch a Fire*, které bylo označeno za první dlouhohrající *reggae* album. Album slavilo úspěch i ve Spojených státech a později bylo všeobecně označeno za první originální *reggae* album v historii. Rok na to vyjeli Wailers na první oficiální hudební turné, které zahrnovalo i televizní vystoupení.

Druhé album s názvem *Burnin* vyšlo v roce 1973. Píseň *I Shot the Sheriff* se dostala na první místo v žebříčku *reggae* hudby. I přes tyto úspěchy se původní Wailers rozpadli odchodem Livingstona i McIntoshe v roce 1974. Marley a noví členové kapely užívali název Wailers i nadále.

V roce 1975 slavili Wailers úspěch s albem *Natty Dread*. S tímto albem vyrazili na mezinárodní turné, ze kterého vzniklo první koncertní album *Live!* a se kterým prorazili i do Spojeného království. Následovala alba *Rastaman*, *Exodus*, *Kaya*, *Survival*, *Uprising* a další mezinárodní turné. V roce 1980 na mezinárodním turné po Spojených státech a Západní Evropě hráli Wailers pro více než milion fanoušků.

V roce 1977 se Marley zranil při fotbalovém zápase a vyšetření prokázalo zhoubné bujení rakoviny. Marley po vzoru rastafariánství odmítl lékařské operační zásahy do těla, amputaci končetiny i transfuzi krve a na zmírnění bolesti užíval marihuanu. Nakonec se rozhodl podstoupit radikální chemoterapii, na léčení bylo však již pozdě. Robert Nesta Marley zemřel 11. května 1981 ve věku třiceti šesti let v nemocnici v americkém Miami.

V Marleyho textech už nenajdeme tak silnou myšlenku repatriace Afričanů jako u Garveyho, spíše se soustředí na kritiku sociálních a ekonomických problémů Jamajky. Jeho texty obsahují témata vycházející

z Bible, jamajského folkloru a převážně oslavují africkou jednotu a vizi *One World a One Love*³⁶ (White 2000:24).

Jak čeští, tak afričtí rastafariáni označují *reggae* hudbu a Boba Marleyho za nejdůležitější posly rastafariánství. Skrze ně se rastafariánství dostává mezi širší masy. Mezi skupinou českých a afrických rastů můžeme pozorovat rozdíl prvního kontaktu s *reggae*. Zatímco čeští rastové se k *reggae* propracovali skrze revoltu vůči módní vlně populární hudby, Afričané *reggae* přijali bez nutnosti vyjadřovat negativní postoj vůči majoritní společnosti.

„Poslouchal jsem techno, systémy, hardcore, punk, pop tam nebyl. Vždycky to bylo něco jinýho, než střední proud, tatík poslouchal Tři sestry³⁷. Pak mi v tanečních jeden kluk pustil ve walkmanu reggae, ale nebylo to nikde k sehnání, až po 4-5 letech jsem zjistil, co to bylo“ (Mr3ska CZ)³⁸.

„ Jezdil jsem na CzechTek³⁹ a bylo to vymezení proti kultuře, ale postupem času mi festival začal vadit, konstruktivní cesta je správná a ne destruktivní. Shodneme se na pojmu jedna láska, na tom se všichni shodneme“ (InJah CZ)⁴⁰.

Zpočátku vnímali čeští rastafariáni jen hudbu, příjemný houpavý rytmus, pozitivní naladění a až později se začínají soustředit na text v písních obsažený. Afričtí rastafariáni poslouchají *reggae* od začátku s důrazem na poselství, které je spolu s textem šířeno mezi posluchače.

---

³⁶ Jeden svět a jedna láska.

³⁷ Legendární česká punk pub rocková kapela v čele s předákem Lou Fanánkem Hagenem.

³⁸ Osobní interview Praha duben, 2011.

³⁹ Největší festival freetekno scény v České republice.

⁴⁰ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

„Já poslouchal hip hop, reggae, lokální hudbu, všechno. Ale jen v reggae textech jsem se našel“ (Paulus NAM)⁴¹.

Dva z českých rastafariánů založili internetové reggae radio⁴², díky němuž chtějí poselství rastafariánství šířit dále mezi lidmi.

„Nechceme být slavný a známý, ale chceme poslat message, message je to, proč máme rádio, hudba je jen prostředek. Efekt zasetého semínka, písnička, kterou slyšíš dneska, v tobě vyrostě třeba za 30 let. Odhodlání, že to má smysl, kdy se ten smysl projeví, není v mých rukou, můj úkol je jim to představit.“ (Jahtecy CZ)⁴³.

Podíváme-li se na základní rozdíly postojů mezi českými a africkými rastafariány u prvků reggae a Boba Marleyho, zásadní roli spatřujeme ve volbě reggae hudby jako určitého protestu proti majoritní společnosti a kontrakultury u českých rastafariánů. Oproti tomu Afričané volí hudbu, která v Africe nepatří k minoritnímu hudebnímu žánru.

5.2 Rituály a praktiky

S rastafariánstvím je neodmyslitelně spojený rituál kouření marihuany a praktikování života v souladu s přírodou. Spolu se šířením rastafari po celém světě dochází často k záměně z původního náboženského charakteru na společenský. Při praktikování rituálů se rastafariáni ve velké míře odvolávají na pasáže z Bible a toto chování hojně podporují konkrétními biblickými citacemi.

---

⁴¹ Osobní interview Plzeň březen, 2011.

⁴² <http://radio.rastafari.cz/>. Viz příloha č.3.

⁴³ Osobní interview Plzeň červen, 2011.

5.2.1 Kouření marihuany

Konopí seté, *ganja*, *marihuana*, *herb*, *plevel moudrosti*, *beránčí chléb*, *hemp*, *spliff* a jeho kouření⁴⁴ patří k nejčastějším společným symbolům rastafariánů. Nejvíce užívaný název *ganja* je odvozen od indické řeky Gangy.

Marihuanu přivezli do Nového světa v 16. století Španělé, o její rozšíření se pak nejvíce zasloužili Britové, kteří Jamajčany v pěstování konopí podporovali. Konopí používalo britské námořnictvo pro výrobu lan.

Rastafariáni citují mnoho biblických pasáží, aby podpořili posvátnost *ganji*. „*Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi! – a stalo se.“* (Genesis 1:11). „*Trávě pro dobytek dáváš růst a také rostlinám k lidskému užítku, aby jim ze země pokrm vyrostl.“* (Žalm 104:14). Rastové věří, že marihuana vyrostla na hrobě krále Šalamouna a usoudili, že se jedná o boží dar. Ke kouření konopí se váže rituál, kdy si věřící sednou do kroužku, kouří marihuanu ve směru hodinových ručiček a diskutují politické, sociální a náboženské otázky. Rastafariáni bubnují, zpívají, čtou poezii a marihuana jim dle jejich tvrzení pomáhá při meditaci. Pro rastafariány znamená posvátnou a zdraví prospěšnou bylinu. *Ganja* se nejenom kouří, ale užívá se i jako koření, k jídlu, pití a k léčebným účelům jako mast. Kouření konopí není ve většině zemí legální a marihuana je zařazena mezi drogy. I z tohoto důvodu často společnost na rastafariány pohlíží jako na deklasované.

Většina rastafariánů kouří marihuanu pravidelně a několikrát denně. Z dotázaných rastafariánů pouze jeden Čech neužívá *ganju*, ostatní ji považují za součást svého každodenního života. Podobně jako *reggae*

---

⁴⁴ Viz příloha č.4.

hudba, kouření konopí znamená jednu z klíčových aktivit umožňující českým rastafariánům seznámení se s rastafariánstvím. U jednoho z rastafariánů sloužila *ganja* jako prvotní impuls poznání rastafari hnutí.

„Já jsem se v pubertě dřív zhulil než opil. No a k tomu zapadly dredy a reggae. Zajímalo mě, co jsem zač, hledal jsem vlastní identitu (InJah CZ)⁴⁵.

Africký rastafarián vnímá kouření marihuany v českém prostředí jako rituál, který nemusí být nutně spojen s rastafariánstvím a uvádí, že někteří Češi kouří, aniž by znali hlubší poselství *ganjy*.

„Tady u vás většina lidí kouří herb s tabákem, ale rasta to nekouří s tabákem. Ale my je [české rastafariány a uživatele konopí – pozn. aut.] respektujeme, máš mít lidi rád za to, jaký jsou a ne za to jestli kouří nebo nekouří, jsou bílý nebo černý“ (JahDone GH)⁴⁶.

Čeští rastafariáni se shodují s africkými na tom, že kouření marihuany by mělo být nutným aspektem prokázání sounáležitosti s rastafariánstvím.

5.2.2 I-tal – zdravé stravování

Jedná se o zdravý životní styl, který rastafariáni dodržují. Jednu jeho část představuje i-tal food, zdravé stravování, kdy je dovoleno konzumovat pouze zdravé, čerstvé potraviny bez konzervačních přísad a chemického zpracování. Většina rastafariánů odmítá jíst maso, pokud už maso požívají, uplatňují pravidlo čistých a nečistých zvířat. Rastafariáni stejně jako Židé považují za nečistá zvířata lichokopytníky, bezšupinaté

---

⁴⁵ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁴⁶ Osobní interview Praha duben, 2011.

ryby, korýše, některé druhy ptáků, hlodavců a plazů. Tyto alimentační zákazy mají své zakotvení v Bibli Svaté, ve třetí knize Mojžíšově: „*Těmito živočichy byste se poskvřnili. Kdokoli se dotkne jejich zdechliny, bude nečistý až do večera.*“ (Leviticus: 11). Rastafariáni jsou tedy většinou vegetariáni a nepoužívají k přípravě pokrmů sůl či koření.

Další prvek *I-tal* stravování zakazuje konzumaci alkoholických nápojů. Alkohol je chápán jako prostředek, který učiní „z těla hřbitov místo svatého chrámu“. Zákaz požívání alkoholu odkazuje na historii, kdy otrokáři podávali alkohol otrokům při jejich prodeji a otroci byli za alkohol vyměňováni.

I-tal se nevyznačuje jen stylem zdravého stravování, ale symbolizuje i žití morálně čistého života v souladu s přírodou. Žít podle způsobu *I-tal* je v běžných životních podmínkách náročné a tento asketický styl striktně dodržují jen ortodoxními rastafariáni žijící v horách (Halama 2008:54).

Afričtí rastafariáni dodržují *I-tal* stravování, ale znají ve své komunitě několik případů, kdy rastové konzumují maso nebo pijí pivo. Neodsuzují ani rasty své komunity, ani české rasty.

„Nikdy neřeknu svým přátelům, nepijte, protože rasta nepije...“(JahDone GH)⁴⁷.

Čeští rastafariáni někteří *I-tal* styl drží, ostatní některé zásady porušují. Nevnímají to jako sestoupení z cesty rastafariánství.

„Já jsem vyrost ve vepřový pivní společnosti, mít maso v mrazáku je jistota. Proženu si to svým rozumem a jako přírodovědec vím, že maso

---

⁴⁷ Osobní interview Praha duben, 2011.

v přírodě se jí, takže si nemyslím, že když sním maso, sejdu z cesty rasty“ (Jahtecy CZ)⁴⁸.

Čeští rastafariáni by rádi založili ekologickou komunitu, kde by si pěstovali bio potraviny a vzepřeli se tak majoritní společnosti a konzumnímu stylu života.

„Já si chci svůj život zařídit tak, abych si pěstoval plodiny a soused třeba choval slípky a budeme měnit. Chceme se přestěhovat na statek, postupně se dopracovat k tomu, že budeme žít s přírodou, začneme na slepicích. Ale ve dvou se to nedá dělat. Já si přeju, aby vznikla komunita, spon 5 lidí. Je to sen“ (InJah CZ)⁴⁹.

5.3 Módní styl

Rastafariánské přivlastnění si barev etiopské vlajky, lva, nošení *dreadů* a charakteristický jazyk *patwa* slouží rastafariánům jako vnější symboly jejich vnitřního smýšlení a poukazují na důležitost žití v souladu s rastafariánskou vírou. Vyjadřují jakousi nadstavbu vnitřního smýšlení rasta života a zároveň jimi vyjadřují svůj kontra postoj vůči majoritní společnosti. I zde znovu platí, že ne každý, kdo vyznává vnější symboly, je rastafarián a ne každý rastafarián se s těmito prvky identifikuje.

Subkultura se zabývá samotnými členy komunity a jejich vlastní identifikací v rámci komunity. Josef Smolík (2010) rozděluje členy subkultury na členy aktivní, členy pasivní a lidi „mimo scénu“, kteří nepřejímají hodnoty skupiny, ale zaměřují se na módní trendy.

---

⁴⁸ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁴⁹ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

Já jsem viděl asi v šestnácti seriál Vražedný pobřeží a tam běhal Nick Slater po pláži a hrálo se tam reggae, ta muzika mě oslovila, sluníčko, pláž, pohoda, tenkrát to nebyl ještě módní vliv“ (Jahtecky CZ)⁵⁰.

5.3.1 Dreadlocks

Specifická úprava vlasů zamotaných nebo volně rostoucích do dreadlocks⁵¹ je jedním z klíčových vnějších symbolů rastafariánů. Rastafariáni v Pinnacle se inspirovali tímto účesem u povstalců Mau Mau⁵², kteří bojovali proti britské koloniální nadvládě v Keni v letech 1952-1960. Povstalci se schovávali v lesích a po dobu svého boje v keňské divočině nosili spletené vlasy, díky nimž vypadali zuřivěji a hrozivěji.

Nošení *dreadů* podporují rastafariáni odkazem na biblické zdroje. *„Po celou dobu jeho nazírského slibu se jeho hlavy nedotkne břitva. Dokud nevyprší doba jeho oddělení pro Hospodina , bude svatý; vlasy na hlavě si nechá volně růst.“* (Numeri 6:5). *„Kněží si nesmí vyholovat lysinu na hlavě, nesmí si zastříhávat vousy na bradě ani si dělat jizvy na těle.“* (Leviticus 21:5).

Dready symbolizují nekompromisní postoj proti vládní autoritě a opozici vůči materialismu. Dlouhé nepěstěné vlasy jako výraz protestu najdeme i u jiných náboženských hnutí, např. u hnutí *hippies* v 60. letech 20. století.

Dreadami se vymezují rastafariáni proti konzervativní společnosti. Krátké vlasy znamenají řád a pořádek. Instituce⁵³, ve kterých platí pevný

---

⁵⁰ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁵¹ Etymologie angl. slova dreadlocks pochází ze slova dreadful – strašný, hrůzný.

⁵² Etnická skupina Kikuyu v Keni.

⁵³ Vojenská služba, námořní služba, vězeňská služba.

řád (jako například armáda) požadují po svých členech krátké upravené vlasy.

„Bible je pro nás něco jako staročeský pohádka, z úst afrického rasty to zní jinak než ode mě, já když řeknu, že mám dredy proto, že to je v Bibli, tak mi řeknou, že jsem pokrytec“ (InJah CZ)⁵⁴.

„Dredy původní jak je psáno v Bibli, že po dobu co se zasvětiš, nebudeš si stříhat vlasy, vousy. Nenásilí. Rasta by měl být uvědomělej a nepřijímat myšlenky cizích“ (Misha CZ)⁵⁵.

Mnohá kadeřnictví ve velkých českých městech tuto specifickou úpravu vlasů nabízí standardně ve svých službách. Lidé, kteří těchto služeb využívají, však nemají většinou s rastafari hnutím nic společného. I zde platí pravidlo, že ne každý, kdo má *dready*, je rasta a ne každý rasta má *dready*. Rastafariáni si splétají vlasy do *dredlocks* sami navzájem. Věří, že v *dreadech* sídlí duchovní síla a vzpomínky. Čeští rastafariáni se chtějí odlišit od majoritní společnosti a úprava vlasů v *dready* je jedním z nejviditelnějších prvků. *Hippies*⁵⁶ v 60. letech 20. století zaujali podobný postoj jako rastové. Nechali si narůst dlouhé vlasy a tím vyjadřovali svůj odmítavý postoj vůči většinové společnosti.

„Nechal jsem si udělat dredy, protože jsem viděl lidi, který dredy mají a viděl jsem, jak je ostatní přijímají, tak jsem chtěl vidět, jak přijmou mě. Že je prostě vnímají jenom podle dredů, ale ne podle toho, co uměj, co dělají“ (Mr3ska CZ)⁵⁷.

---

⁵⁴ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁵⁵ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁵⁶ Hnutí dětí květin, které vzniklo v 60. letech v USA hlásající mír, lásku, svobodu.

⁵⁷ Osobní interview Praha duben, 2011.

„Mě k rozhodnutí udělat si dredy brzdí konvence, jak by mě společnost přijala“ (Jahtecy CZ)⁵⁸.

Čeští rastové také vnímají, že lidé nosící *dready* bez znalosti jejich podstaty, kazí pověst rastafari.

„Dredy maj lidi na vejškách, dělaj dobročinnost a těch si lidi všímaj. Pak je škoda, že maj dredy povaleči. Devět z deseti dredařů neví, že dredy jsou spojení s rasta hnutím“ (Jahtecy CZ)⁵⁹.

5.3.2 Dread talk

Rastafariáni užívají ve svých rozhovorech specifický jazyk *patwa*. Jedná se o jazyk vzniklý jedinečnou kombinací angličtiny, původních jazyků afrických otroků, španělštiny, portugalštiny, a dalších. Kromě Jamajky je *patwa* používáno jako komunikační prostředek také v několika komunitách ve velkých městech anglicky mluvících zemí. Vedle názvu *patois*, jak se tomuto jazyku říká přímo na ostrově, lze často narazit také na termíny *Black English*, který používá karibská komunita žijící v Británii především v Londýně⁶⁰, či *Jamaican Creole* (Bailey 1966). Mezi rastafariány figuruje rozšířený název *Dread talk*. Tímto jazykem mezi sebou komunikuje celá rastafariánská komunita, objevuje se v textech *reggae*, najdeme ho i v komunikaci na sociálních sítích.

U českých rastafariánů byla prvotním impulsem pro naučení se *patwy* snaha o porozumění textům *reggae*.

---

⁵⁸ Osobní interview Plzeň červen, 2011.

⁵⁹ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁶⁰ Komunita čítá 300 000 přistěhovalců.

„*Já patwa nijak systematicky nestudoval, bylo to spíš o tom, že když se něčemu nerozuměl, mrknul jsem se do slovníku, jaký význam to či ono slovo nebo slovní spojení může mít*“ (Larwitch CZ)⁶¹.

Čeští rastové používají *patwu* zejména při rituálu kouření marihuany, rastové muzikanti pak v textech svých písní. „*Každě používáme patwu v jiný intenzitě, my v tej muzice, je to záležitost slangu a příslušnosti ke kultuře, která nás oslovila, stejně jako ohoz*“ (Jahtecký CZ)⁶².

Mezi českými rastafariány jsou nejvíce rozšířeny *patwa* pozdravy *irie, haya-man, bless-I, cool runnings, Sellasie-I, ello*, výrazy souhlasu *yes-I, yes-mon, seen*, oslovení manželek *mi empres*. Čeští rastafariáni uvádějí, že pokud hovoří se svými rasta zahraničními „bratry a sestrami“, používají *patwa* častěji. „*Častější používání přichází přirozeněji, když člověk komunikuje s někým anglicky.*“ (Misha CZ)⁶³.

5.3.3 Vlajka Etiopie

Panafrická⁶⁴ vlajka, označována také jako vlajka UNIA, afro-americká vlajka nebo vlajka černého osvobození, se skládá ze tří horizontálních pruhů v barvě červené, černé a zelené. Zelená barva symbolizuje přírodní bohatství Afriky, červená krev, která spojuje všechny

---

⁶¹ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁶² Osobní interview Praha duben, 2012.

⁶³ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁶⁴ Panafricanismus označuje ideové a politické hnutí, původně mělo sjednocovat Afričany v boji proti potlačování práv a rasovému útlaku, později se rozšířilo a mělo ambice bojovat za nezávislost a sjednocení afrických národů – vytvoření Spojených států afrických. Kořeny můžeme hledat kolem r. 1900 právě ve společnosti afrických Američanů. (American society of African culture 1962: 37).

lidi afrického původu a byla prolita během osvobození a černá barva jako symbol černé kůže Afričanů.

Etiopská vlajka se skládá ze tří horizontálních pruhů v barvě červené, zlaté a zelené. Zelená barva symbolizuje bujnou vegetaci Afriky, červená prolitou africkou krev během obchodování s otroky a zlatá nerostné bohatství Afriky.

Etiopii považují rastové za srdce Afriky, kde se narodil Haile Selassie I., odvozujícím svůj původ od potomků biblického krále Šalamouna a princezny ze Sáby. O tomto příběhu vypráví etiopská kniha *Kebrá Nagast*⁶⁵. Historikové vidí za vznikem knihy politické, patriotické a náboženské motivy. Izraelský lid se provinil proti Bohu a novým vyvoleným lidem se stávají Etiopané.

Rastafariáni používají vlajky Etiopie, nicméně se můžeme setkat i s tím, že člověk oblečený v trikolóře a s dreadlocks bude hájit jamajskou vlajku. Ve většině případů se jedná o sympatizaci s hudbou *reggae*, která na Jamajce vznikla.

5.3.4 Symbol vítězného lva

Lev, jeden z klíčových pojmů rastafariánství, symbolizuje hrdost a sílu. Rastafariáni jsou hrdí na své africké dědictví a hrdost dávají najevo způsoby jako je například nošení dredů, které mají napodobit lví hřívu. Další podobnost lva můžeme sledovat v přijetí dědičného titulu, který získal Haile Selassie I. při své korunovaci „Vítězný lev z kmene Judova“. Motiv lva najdeme i na etiopské vlajce.

---

⁶⁵ Kniha napsaná v Etiopii ve 14. století, která pomocí legend dokládá spojitost tehdejší etiopské vládnoucí dynastie Zagwe s plodem Šalamounova a královnina spojení. *Kebrá Nagast* není jen literární dílo, ale je to pramen etiopských národních a náboženských citů (Edward Ullendorff).

5.4 Víra a vědění

Při vykládání rastafariánských náboženských představ se rastafariáni shodnou na jediné věci, a to, že Haile Selassie je Bohem a že Afroameričany čeká vysvobození v podobě exodu z babylónského zajetí a návratu do Afriky. „Rastafarián nevěří, že Selassie je Jah, on to ví“. V rastově slovníku se tak neobjevuje slovo víra, ale vědění (Halama 2008: 40).

Tuto tezi rozporuje jeden z afrických informantů. Nevěří, že Selassie je Bůh. Víru přisuzuje jamajským rastafariánům a podle jeho zkušeností afričtí rastafariáni nevěří v „černého Boha“, ale v poselství, které Selassie nesl.

„Bůh není ani černý, ani bílý, nemá domov, je v nás“ (JahDone GH)⁶⁶.

5.4.1 Babylon versus Zion

Koncept Babylonu hraje ústřední roli v rasta ideologii. Babylon chápou rastafariáni jako symbol spoutání všech lidí držených v otroctví a útlaku, zejména pak černochoů. Tento termín používají jako symbolické označení zlých sil, které se je snaží zašlapat a zbavit člověka lidskosti. Babylon představuje zosobnění zla, svět zkorumpovaného kapitalistického systému, který držel Afričany po staletí v otroctví. Babylon vyjadřuje typ mentality vázané na korupci, vykořisťování, ale také všeobecně na politiku a zákony.

Město Babylon, v letech 2050 – 1750 př. n. l. hlavní obchodní centrum Mezopotámie, se v Bibli popisuje ve Zjevení jako poslední pozemské město, město velikosti, slávy, úspěchu a bohatství. Ztělesňuje

---

⁶⁶ Osobní interview Praha říjen, 2010.

vše špatné a ničivé pro svět. Rastafariáni věří v apokalyptické zničení Babylonu a odvolávají se na pasáže z Janovy Apokalypsy (Foehr 2008:64-74). „*Babylon se obrátí v hromady sutin, kde žijí jen šakali, bude vzbuzovat děs a posměch, zůstane bez obyvatele.*“ (Jeremiáš 51:37). „*Léčili jsme Babylon, ale neuzdravil se. Opustíme jej, pojdme každý do své země!*“ (Jeremiáš 51: 9).

Za centrum současného Babylonu považují rastafariáni Řím, odkud ďábelský papež káže překroucené evangelium. Pro osvětlení svého postoje se rastové odvolávají na historii. Římané zde ukřižovali Krista, bojovali proti černému Hannibalovi a Mussoliniho Řím se postavil i samotnému Haile Selassiemu (Halama 2008:43).

Naopak Zion představuje binární opozici Babylonu. Pro rastafariány znamená jejich skutečný domov, místo svaté spojené s láskou, tolerancí, respektem. Jedná se o zemi zaslíbenou, která podle rastafariánů leží v Etiopii a Etiopii tudíž nazývají Novým Jeruzalémem. *Rastafariáni se opět opírají o Bibli a citují pasáže, ve kterých jsou odkazy na Etiopii a Zion. Etiopie a její lidé jsou v Bibli zmíněni více než čtyřicetkrát* (Barrett 1997: 127). „*Vrcholem krásy, potěchou vší země je hora Sion, město mocného Krále, na svazích severních.*“ (Žalm 48:3). „*Hospodin si přece Sion zvolil, oblíbil si jej za svůj příbytek.*“ (Žalm 132:13).

Reggae texty jsou doslova posety odkazy na Zion, jako stěžejní uvedme písně Boba Marleyho *Zion Train* a *Iron Lion Zion*. Frázi „*Chant down Babylon*“⁶⁷ zná snad každý rasta a objevuje se velmi často v textech reggae písní.

Respondenti se shodují na tom, že jedním ze základních poselství reggae je bojovat proti babylonskému systému.

---

⁶⁷ Svrhnout Babylon.

„Afrika, Sion je stav, kdy lidem je dobře a žijou tak, že jim je dobře, okolí z nich má dobrou pocit a žijou v harmonii, to je ten Zion. Vnímám to víc jako druh energie než prostorově“ (Jahtecky CZ)⁶⁸.

„Nenásilí, princip nenásilí, takhle má člověk žít. Lidi jsou nositeli myšlenek, ne symboly“ (InJah CZ)⁶⁹.

„Unity, love, no segregation – it is rasta⁷⁰“ (JahDone GH)⁷¹.

„V rastafariánský kultuře jsou vypsány nějaký body. Ale každé z nás se od těch bodů odchyluje. Správná víra je ta, kterou člověk žije pravdivě. Když neplním symboly, tak mě to nevylučuje z cesty rasty“ (Jahtecky CZ)⁷².

5.4.2 Holy Piby

Holy Piby aneb Bible černého muže je považována za stěžejní knihu rastafariánství. Kniha údajně předcházela křesťanské a hebrejské bibli a byla původně napsána v amharštině⁷³. Piby sestavil v letech 1913 až 1917 Robert Athlyi Rogers a vydal ji v roce 1924 (Foehr 2008:96). Kniha vyzdvihuje etiopský, potažmo africký lid a označuje ho za vyvolený lid boží.

Afričané se hlásí jeden k islámu, druhý ke křesťanství. V těchto vírách byli ve svých rodných zemích vychováni. Během života přišli do

---

⁶⁸ Osobní interview Plzeň červen, 2011.

⁶⁹ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁷⁰ Jednota, láska, žádná segregace (překlad autorky).

⁷¹ Osobní interview Praha duben, 2011.

⁷² Osobní interview Plzeň červen, 2011.

⁷³ Jazyk etiopského kmene Amharů

kontaktu s rastafariánstvím a přibrali ho ke své dosavadní víře. Ta s přijetím rastafariánství nezmizela, dle výpovědí mohou víra a rastafariánství koexistovat vedle sebe.

„Když jsi rasta, tak to cítíš v srdci. Nezáleží, jestli jsi bílý, černý, muslim, katolík, prostě to musíš cítit v srdci a podle hlasu svého srdce žít“ (JahDone GH)⁷⁴.

Otázka náboženské identity byla u obou skupin informantů chápána rozdílně. Zatímco Afričané se cítí být rastafariány, Češi se u otázky pozastavili a odpověď byla nejistá.

„Jestli jsem rasta, to o mě musí říct jiný. Já žiju podle svého nejlepšího přesvědčení v souladu s přírodou, abych byl dobrý člověk, ale jestli jsem rasta, to fakt musí posoudit okolí“ (Larwitch CZ)⁷⁵. „Člověk si musí dávat pozor, než řekne, že je rasta, aby nebyl vodsouzenej majoritní společností“ (Jahtecky CZ)⁷⁶.

„Moc lidí v Čechách neříká, že je rasta, protože jim to nedělá dobrou image“ (Paulus NAM)⁷⁷.

„My jsme z té části civilizace, která jím to utrpení způsobovala, proto si dáváme majzla, než řekneme, že jsme rastafariáni. Jsem zdrženlivej to říct, pro mě je podstatný, když to o mě řekne okolí. Lidi se ptají, dělám to a to, jsem už rasta? Ptaj se na forech o rastafariánství. Já jsem se na to ptal sám sebe taky, ale přišlo období, kdy už to přestalo bejt podstatný.

---

⁷⁴ Osobní interview Praha duben, 2011.

⁷⁵ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁷⁶ Osobní interview Plzeň duben, 2011.

⁷⁷ Osobní interview Plzeň březen, 2011.

Rasta je pro mě směr k duchovní cestě. Já jsem jdoucí po této cestě“
(Jahtucky CZ)⁷⁸.

---

⁷⁸ Osobní interview Plzeň červen, 2011.

6 ZÁVĚR

Cílem předložené bakalářské práce bylo představení hnutí rastafari a komparace životních postojů českých a afrických rastafariánů na základě terénního výzkumu v Praze a Plzni. Celá práce je rozdělena do šesti logicky provázaných kapitol.

V úvodu jsem seznámila čtenáře se záměrem práce a přiblížila výběr českých a afrických informantů. Ve druhé kapitole jsem představila metodologii práce, jejíž první část byla založena na studiu sekundárních zdrojů literatury v českém a anglickém jazyce a druhá na terénním výzkumu subkultury českých a afrických rastafariánů. V následující kapitole jsem se zabývala teoretickým rámcem práce a seznámila s pojmy kontrakultura, subkultura a spirituální hnutí. Ve čtvrté kapitole jsem nastínila historii vzniku rastafariánství, ideologii, která hnutí formovala a představila čtenáři biografické medailonky a přínosy klíčových zástupců hnutí. V páté, stěžejní kapitole, jsem provedla komparaci postojů českých a afrických rastafariánů k rastafariánství. Popsala jsem základní rastafariánské symboly, které jsem rozčlenila do čtyř tematických celků – medium přenosu myšlenek rastafariánství, rituály a praktiky, módní styl, víra a vědění.

Dotázaní čeští respondenti chápou rastafariánství jako životní styl, filosofii bytí. S rastafariánstvím se setkali v době adolescence a první kontakt proběhl skrze *reggae* hudbu. Z jejich výpovědi vyplývá, že chápou rastafariánství jako způsob revolty vůči stávající české společnosti. Rastafariánství jim umožňuje vymezit se vůči majoritní společnosti, kterou sami identifikují jako konzumní a bez hodnot. Informanti se ztotožňují se základními přístupy rastafariánství jako jsou láska, tolerance a svoboda. Naopak afričtí rastafariáni vnímají rastafariánství jako náboženské hnutí, které může koexistovat vedle jejich vlastní víry, konkrétně islámu a křesťanství.

Obecně můžeme shrnout, že jak afričtí tak čeští rastafariáni striktně nedodržují praktiky rastafariánství. Obě skupiny poukazují na to, že

v době vzniku rastafariánství bylo zapotřebí stanovení alespoň základních pravidel, zásad, aby rastafariánství mělo soudržnost. Dnes už striktní dodržování není nutné, je přežití a pravý rastafarián nosí svou filosofii v srdci a navenek ji pak projevuje v svém stylu života rasty.

Ze všech uvedených prvků života rastafariána se dotázaní shodnou v poslechu *reggae* hudby. *Reggae* hudba se stala médiem přenosu myšlenek rastafariánství a nadále si s sebou tuto roli nese i v dnešní době. Názory na další aspekty života „rasty“ se rozcházejí u českých i afrických informantů. Jeden z českých rastafariánů nekouří marihuanu ani nečte denně v *Holy Piby*, další zase konzumuje maso či nenosí dready. Čeští rastové znají rastafariánský slang *patwa*, ale do své mluvy ji na rozdíl od textů hudby nezařazují, zatímco afričtí rastové výrazy *patwa* požívají při běžné mluvě. Z výpovědí všech rastafariánů je zřejmé, že rastafariánství jako náboženského hnutí či subkultura, odmítá formální strukturu a zakládá si na svobodě, volnosti a zejména na tolerantním přístupu.

Předložená bakalářská práce se zaměřila pouze na dvě skupiny „ortodoxních“ rastafariánů – českých a afrických. Zajímavým a nosným tématem by do budoucna bezpochyby bylo zmapování také skupiny jamajských rastafariánů, kteří pocházejí ze země, kde má rastafariánství své kořeny a jejich názory postavit do komparace vůči názorům českých i afrických rastů.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Barker, C. 2006: *Slovník kulturních studií*. Praha, Portál.
- Barrett, L. 1997: *The Rastafarians*. Boston, Beacon Press.
- Bailey, B. L. 1966: *Jamaican Creole Syntax*. New York, Cambridge University Press.
- Dagnini, J. K. 2008: *Marcus Garvey: A Controversial Figure in the History of Pan-Africanism*. France, The Journal of Pan African Studies.
- Disman, M. 1993: *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha, Karolinum.
- Duffková, J. 2007: *Sociologie životního stylu*. Praha, Vydavatelství PA ČR.
- Fine, G. A., S. Kleinman. 1979: „Rethinking Subculture: An Interactionist Analysis.“ *American Journal of Sociology*. 85 (1): 1-18.
- Foehr, S. 2008: *Jamajka a její bojovníci: Reggae, kořeny a kultura*. Brno, Jiří Vaněk.
- Chevannes, B. 1994: *Rastafari: Roots and Ideology*. New York, Syracuse University Press.
- Chevannes, B. 1998: *Rastafarians and Other African-Caribbean World views*. New Brunswick, New Jersey, Rutgers University Press.
- Hvízdal, J. 2010: *Symboly a jejich tranzice: příklad rastafariánské subkultury*. Plzeň, Západočeská univerzita v Plzni, fakulta humanitních studií, katedra antropologie.
- Jacques-Garvey, A. 2009: *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey*. New York, The Journal of Pan African Studies.
- Lužný, D. 1997: *Nová náboženská hnutí*. Brno, Masarykova univerzita.

Lužný, D. 1999: *Náboženství a moderní společnost*. Brno, Masarykova univerzita.

Martínek, M. 2006: *Ztracená generace?* Svitavy, Trinitas.

Moskowitz, D. 2007: *The Words and Music of Bob Marley*. Westport, Connecticut, Greenwood Publishing Group.

Neuman, S. 2005: *Reggae*. Praha, Torst.

Říčan, P. 2002: *Psychologie náboženství*. Praha, Portál.

Savishinsky, N. 1994: *Rastafari in the Promised Land: The Spread of a Jamaican Socioreligious Movement among the Youth of West Africa*. African Studies Association.

Smékal, V. 2002: Spiritualita v denním životě člověka. In *Homo religiosus*. Praha, ČM Psych. Spol. a Psych.ústav AV ČR, s. 18-34.

Smolík, J. 2010: *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha, Grada.

Vlček, J. 1978: *Rockové směry a styly*. Praha, Ústav pro kulturně výchovnou činnost.

White, T. 2000: *Catch a Fire: The Life of Bob Marley*. London, Omnibus Press.

PRIMÁRNÍ ZDROJE:

Flek, A.: *Bible, překlad 21.století*. Biblion. Dostupné na WWW: <http://online.bible21.cz>

Seznam respondentů, místo a termín rozhovoru

InJah CZ: Plzeň. Březen 2011, duben 2011, červen 2011.

JahDone GH: Praha. Říjen 2010, duben 2011.

Jahtecy CZ: Plzeň, Praha. Březen 2011, duben 2011, květen 2011, červen 2011, březen 2012, duben 2012.

Larwitch CZ: Plzeň. Duben 2011.

Misha CZ: Plzeň. Březen 2011, duben 2011, červen 2011.

Mr3ska CZ: Praha, Plzeň. Duben 2011, červen 2011.

Paulus NAM: Plzeň. Březen 2011, duben 2011.

8 RESUMÉ

This thesis introduces to its readers the phenomenon of Rastafarian religious movement. It is based on field research conducted between Czech and African Rastafarians in the cities of Prague and Pilsen in the period from October 2010 to April 2012. The thesis highlights the fundamental differences between the concept of Rastafari as a subculture of modern society represented by the Czech Rastafarian and universalistic religious movements that are represented by African Rastafarians in this thesis.

In the opening, is introduced the concept of counterculture, subculture and spiritual movements. The following chapter discusses the historical development of movement and acquaints with the key representatives. The crucial chapter deals with the comparison of the essential characteristics of the lifestyle of Czech and African Rastafarian, which are elaborated in the thesis by the key symbols of Rastafari. The outputs are based on the analysis of semi-structured interviews and methods of observation.

9 PŘÍLOHY

Obrazová příloha č. 1

Marcus Garvey

Dostupné na:

Philosophy and Opinions of Marcus Garvey edited by Amy Jacques-Garvey
The Journal of Pan African Studies 2009 eBook

<http://www.jpanafrican.com/ebooks/eBook%20Phil%20and%20Opinions.pdf>

Obrazová příloha č. 2

Pozůstatek osady Pinnacle

Dostupné na:

http://www.google.cz/imgres?q=pinnacle+jamaica&hl=cs&gbv=2&tbnid=YTPQ5giMr4QX3M:&imgrefurl=http://rastasurvival.com/index.php%3Fpr%3DStage_Four&docid=8-pjgahvP1gGXM&imgurl=http://rastasurvival.com/images/Pinnacle_1.jpg&w=480&h=360&ei=dxlmT7iYH6KO4gTPnOD0Bw&zoom=1&biw=1350&bih=651&iact=rc&dur=422&sig=110839642222602448852&page=1&tbnh=132&tbnw=177&start=0&ndsp=18&ved=1t:429,r:5,s:0&tx=120&ty=67

Obrazová příloha č. 3

www.radio.rastafari.cz

PLAYLIST :: STATUS :: STATS :: BANK :: WWW
FRMOL (Free Reggae Mix On Line)

klikni k poslechu »
click to listen »

ledat ...

HOME O NÁS PROGRAM PODPOŘ KO

POSLEDNÍ ZPRÁVY

23. dubna legalizace.cz
Lumír Hanuš – rozhovor ČRo 1

23. dubna maha4all.info
pondělní menu

20. dubna onelove.cz
Chinna's Yard – The Art of Making Music

20. dubna maha4all.info

ONE LOVE

Naším cílem je zažít českou reggae scénu propojenou a spojující soundsystemům podílet se na programu radia. V "prázdném" čase jednotlivých DJs, nabízíme náhodnou reggae selekci z našeho archivu (line). Pokud v čase FRMOLu běží spřízněný pořad na jiné frekvenci posluchače.

Toto médium nabízíme všem "positive vibes" tvůrcům jako spoušči hledáme spolupráci a propojení vedoucí k růstu celé české a slovenské reggae komunity.

Vše, co děláme, snažíme se dělat, jak nejlépe dovedeme, a o to více nadšení lidí, kteří vysílají.

Vyslejte s námi pozitivně

Dostupné na:

<http://radio.rastafari.cz/>

Obrazová příloha č. 4

Kouřící rastaman

Dostupné na:

<http://www.google.cz/imgres?q=rasta+smoking&hl=cs&gbv=2&tbn=isch&tbnid=wkky564Voxr89M:&imgrefurl=http://etudescaribeennes.revues.org/3665&docid=A4pE76vWVzC6gM&imgurl=http://etudescaribeennes.revues.org/docannexe/image/3665/img-2-small480.jpg&w=480&h=640&ei=SBR6T8LpMev74QTKmNjDw&zoom=1&biw=1350&bih=651&iact=rc&dur=265&sig=110839642222602448852&page=1&tbnh=153&tbnw=115&start=0&ndsp=22&ved=1t:429,r:3,s:0&tx=44&ty=121>